

International Journal of Languages' Education and Teaching

ISSN: 2198 - 4999, Mannheim - GERMANY

Volume 3/1 April 2015 p. 81-100

KUBILAY BELİĞ'İN KIBRIS TÜRK ŞİİRİNDEKİ YERİ

KUBILAY BELİĞ'İN KIBRIS TÜRK ŞİİRİNDEKİ YERİ

Emin ONUŞ¹

ABSTRACT

The first graduate physical education teacher of Turkish Cypriots Kubilay Belig is a poet at the same time. He took courses in literary masters such as Arif Nihat Asya, Naim Buluc and collects poems in the book Kır Çiçekleri in 2007. He is writing poems about Cyprus Turkish national struggle, flag, nature and free issues where another feature of the poet is also writing poems with aruz prosody, in this respect he is one of the rare names in Cyprus. In this article Kubilay Belig's artistry and poems will be evaluated.

Key Words: Kubilay Belig, Cyprus Turkish Poem, Cyprus Turkish Struggle, Nature, Free Issues.

ÖZET

Kıbrıs Türklerinin üniversiteli ilk beden eğitimi öğretmeni olan Kubilay Belig aynı zamanda bir şairdir. Arif Nihat Asya, Naim Buluç gibi edebiyat hocalarından ders alan Kubilay Belig, şiirlerini 2007 yılında Kır Çiçekleri adlı kitapta toplar. Şiirlerinde Kıbrıs Türk millî mücadelesi, bayrak, tabiat ve serbest konuları işleyen şairin bir özelliği de aruz vezniyle şiirler yazmasıdır ki bu açıdan Kıbrıs'ta bir-iki isimden biridir. Bu makalede Kubilay Belig'in sanatkârlığı ve şiirleri değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kubilay Belig, Kıbrıs Türk Şiiri, Kıbrıs Türk Milli Mücadelesi, Tabiat, Serbest Konular, Aruz.

¹ Girne Amerikan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Araştırma Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Doktora Programı Öğrencisi., e-posta: emionus.84@gmail.com

GİRİŞ

Kıbrıs Türk Şiiri Üzerine Kısa Değınmeler:

Türk edebiyatında şiir ve hikâye, geleneği olan iki önemli tür olarak bilinmektedir.² İnci Enginün, şiir ve hikâye geleneğinin ilk örneklerini şu sözlerle belirtir:

“Sözlü kültürle bugüne ulaşan Oğuz Kağan Destanı’ndakine, benzer kahramanlar, şimdilik ilk yazılı Türkçe belge olan Orhun Yazıtları’nda, bulunmaktadır. Bu iki eser, mezar taşlarındaki yazılar, Budist, Maniheizt dönemlere ait şiirler, hikâyeler en eski Türk edebiyatının örnekleridir.”³

Türk şiiri kaynağını iki büyük gelenekten alır: Divan ve Halk edebiyatları. XIX. yüzyılda özellikle Fransız şiirinden gelen hava, bu iki büyük halkayla Batı tesirini de birleştirir. XIX. yüzyılda batının etkisiyle, divan şiirinin mutlak kuralları değişikliğe uğramış, kimi yazar, şairler de divan şiirini uzun bir süre tartışmıştır. Ancak XIX. yüzyıl ve sonrasında, şairlerin bu iki büyük gelenekten kopmadığını, etkilenmeye devam ettiğini görürüz. Nurullah Çetin, *Yeni Türk Şiirinde Geleneğin İzleri* adlı eserinin önsözünde Türk şiirine vurgu yapar ve şairlerin gelenekle bağlarını koparmadığını şöyle belirtir:

“Türk şiiri, dünya edebiyatının tartışmasız en önde gelen ana damarlarından biridir. Türkçemizin bu nadide çiçeği zarif duruşunu sergilemeye ve milletimizin ufkunu güzelleştirmeye devam ediyor. Türk şiiri, salt sezgiye ve duyarlığa dayalı bir şiir değil, aynı zamanda sağlam bir kültür ve medeniyet birikimine de dayanıyor. Bu bakımdan Türk şiiri, derin ve etraflı incelemeleri hak eden bir değere sahip. Bu bağlamda Türk toplumu, modern batı medeniyet dairesine girdikten sonra da geleneksel damarlarıyla olan bağlantılarını koparmadı. Tarihsel Türk-İslâm kültür birikimiyle olan bağlantısını hep diri tuttu.”⁴

Türk Edebiyatı’nın bir uzantısı olarak kabul edilen Kıbrıs Türk Edebiyatı’nda da, ilk edebî ürünlerin örneklerini, divan şiiri ve halk edebiyatı geleneği olan destan türlerinde görürüz. Kıbrıs Türk Edebiyatı ilk olarak divan şiiri etrafında teşekkül etmiştir. 1571’de Ada’nın Osmanlılar tarafından fethedilmesinden sonra Lefkoşa’da açılan Mevlevî Tekkesi’nin (1594), divan şiirinin gelişiminde önemli bir rolü vardır. Tasavvuf geleneği içinde değerlendirilebilecek şiirleriyle tanınan Tekke şeyhleri etkilerini, XX. yüzyılın ilk çeyreğine kadar sürdürürler.⁵ XVII-XIX. yüzyıllar arasında divan şiirinin en önemli temsilcileri Âşık Kenzi⁶, Hândî⁷, Kıbrıs Müftüsü Hilmi Efendi⁸,

² Bu konu hakkında kapsamlı bir çalışma için bkz: Reşid Rahmeti Arat, *Eski Türk Şiiri*, TTK Yayınları, Ankara, 1965.

³ İnci Enginün, “Giriş”, *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat’tan Cumhuriyet’e (1839-1923)*, 6.baskı, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2012, s.15.

⁴ Nurullah Çetin, “Önsöz”, *Yeni Türk Şiirinde Geleneğin İzleri*, Hece Yayınları, Ankara, 2004, s.7.

⁵ K.T. Eğitim Vakfı Yayınları, *Kıbrıs Türk Edebiyatı II*, 6. baskı, Kristal Reklam Matbaacılık, İstanbul, 2012, s.16.

⁶ Kenzi için bkz: Harid Fedai, *Kıbrıslı Âşık Kenzi Divanı I-II-III*, KKTC Mili Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, Lefkoşa, c.I (1989), c.II-III (1993).

⁷ Divan şairi Handî hakkında yapılmış bir çalışma için bkz: Harid Fedai, *Handî Dîvânı*, Özyurt Matbaası, Ankara, 2013.

⁸ Hilmi Efendi için bkz: Harid Fedai, *Kıbrıs Müftüsü Hilmi Efendi - Şiirler*, İlaveli 2. baskı, Ateş Matbaası, Lefkoşa, 2000.

Kaymaz-zâde Mehmet Nâzım⁹ gibi isimlerdir. Kıbrıs'ta divan edebiyatı geleneğinin haricinde ikinci bir önemli gelenek de Halk edebiyatı geleneğidir ki; Kıbrıs adasında veya adalarda daha çok yaygın olan destanlardır. Eşkîyalık, kanun dışılık, kabadayılık, esnafılık, kahramanlık destanları ada edebiyatlarında yaygındır.

Bu destanlar toplum bilimcilere, tarihçilere kaynak olup, o zamanın olaylarına varmada belgesel nitelikte yapıtlar olarak da zikredilebilir.¹⁰ Kıbrıs'ta en eski sayılabilecek destan Tercüman Dragoman tarafından yazıldığı tahmin edilen, *Tercüman Destanı*'dir. Eserin sadece bir kısmı günümüze ulaşabilmiştir.¹¹ Âşık Kenzi'nin, *Dasitan-ı Kıbrıs* adlı destanı da ilklerden biridir.¹² Destan çetecilerin, kabadayların isyanının kahramanca bastırılmasını anlatmaktadır. Diğer önemli destanlar arasında ise Müsevvid Osman Efendi-zâde Mehmed Derviş Efendi'nin, *93 Harbi* üzerine yazdığı destanı¹³ ile Ahmed Tevfik Efendi'nin *Tesalya Savaşı'na (1897) Dair* destanı gösterilebilir.¹⁴ İlklerden olan bir başka destan da Doktor Hafız Cemal'ın (Lokman Hekim), *Hasan Bulliler Destanı*'dir.¹⁵ Bu destan da yan kesicilik, eşkıyalık destanıdır. 1974 Barış Harekâtı öncesi ve sonrasında yaşanmış kahramanlıkların da destanlarda çok sık işlendiğini görmekteyiz. Kıbrıs ve Türkiye şairleri tarafından kaleme alınan ve sayısı bir hayli kabarık olan bu destanların günümüzde de yazılmaya devam ettiğini görürüz.¹⁶

⁹ Harid Fedai-Bekir Azgın, *Kaymaz-zâde Nâzım Efendi Ruh-ı Mecruh - Şiirler*, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, Boyut Matbaacılık, İstanbul, 1993.

¹⁰ Suna Atun-Bülent Fevzioglu, *Kıbrıs Türk Halk Edebiyatında Destanlar ve Ağıtlar Üzerine Bilgiler-Belgeler-Araştırmalar*, c.3, Samtay Vakfı Yayınları:7, Ankara, 2003, s.VII.

¹¹ Bu destan için bkz: Narin Ağa, *Kıbrıs Destanları*, (Yayımlanmamış Bitirme Tezi), Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Ankara, 1996, s.10; Suna Atun, *Kıbrıs Türk Edebiyatı*, Samtay Vakfı Yayınları:36, Lefkoşa 2009, s.15-16.

¹² Kenzi'nin diğer destanları ise şunlardır:

- 1-Dasitan-ı Atina
- 2-Dasitan-ı Baltepe
- 3-Dasitan-ı Rasim Paşa
- 4-Dasitan-ı Sül
- 5-Dasitan-ı Pizeren-Kalkandelen
- 6-Dasitan-ı Meselong
- 7-Dasitan-ı Atina
- 8-Dasitan-ı Asakir-i Mansure
- 9-Dasitan-ı Kıbrıs

Bu destanlar için bkz: Harid Fedai, *Kıbrıs Türk Kültürü Makaleler-I*, Samtay Vakfı Yayınları:13, Lefkoşa, 2005, s.431-448.

¹³ Harid Fedai, "Mehmed Derviş Efendi", *Başlangıçtan Günümüze Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi (Nesir-Nazım) 9 - Batı Trakya ve Kıbrıs Türk Edebiyatı*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1997, s.240-241.

¹⁴ Bu destan için bkz: Harid Fedai, "Tesalya Savaşına Dair Bir Destan", *Kıbrıs Türk Kültürü Bildiriler I*, Özyurt Matbaası, Ankara, 2002, s.322-338.

¹⁵ Bu destan hakkında kapsamlı bir çalışma için bkz: Harid Fedai, *Kuş-Hasanlar Nâm-ı Diger Hasan-Bulliler Kıbrıs Eşkîyâsı*, Ateş Matbaacılık Ltd, Lefkoşa, 2011.

¹⁶ Kubilay Belig'in 2007 yılında yayımladığı *Kır Çiçekleri* adlı eserinin beşinci bölümünde 100 dörtlükten oluşan "Kıbrıs Destanı" başlıklı destanı buna örnek olarak gösterilebilir. Bkz: Kubilay Belig, "Kıbrıs Destanı", *Kır Çiçekleri Şiirler*, Ajans Yayın Ltd, Lefkoşa, 2007, s.289-319.

İşte Kıbrıs Türk Edebiyatı'nda XVII. yüzyıldan itibaren divan ve halk şiiri ürünlerine rastlamakla beraber, Kıbrıs Türk şiirinde esas gelişimin 1890'lardan itibaren gazete neşriyatının başlamasıyla gerçekleştiğini söylemek yanlış olmaz. Bu bağlamda İngiliz'in adayı kiralamasına karşın gazete sütunlarına şiirlerini taşıyan Ahmed Tevfik Efendi, Kaytaz-zâde Mehmed Nazım, Müsevvidzâde Osman Cemal Efendi, Larnâkalı Mehmet Nâzım Efendi gibi isimler Anadolu ile bağlarını koparmamış, Osmanlı-Türk taraftarlığı yaparak kimliklerini korumuş ve halkı bilinçlendirmeye yönelmişlerdir. Onlar şiirleriyle Kıbrıs Türk Edebiyatı'nı zenginleştirirken, bir yandan da dönemlerinin sosyal, siyasî, tarihî konularını bize daha çok şiir türüyle aktarırlar.

Kıbrıs Türk şiiri modern anlamda ise Kaytaz-zâde Mehmed Nazım Efendi ile başlatılır.¹⁷ İlk şiirleri divan edebiyatı etkisinde olsa da o, gençliğinde Namık Kemal ile tanışmış, İstanbul'a giderek Recaizade Mahmut Ekrem'le dostluklar kurmuş ve onlardan etkilenmiştir. Yenilikçi şiirlerini 1908'lerden sonra olgunluk çağında vermeye başlamıştır.¹⁸ Kıbrıs Türk gazeteciliğinin gelişiminin yanı sıra Kıbrıs Türk Edebiyatı'nın gelişmesinde de yazdığı; düzyazı, tiyatro, hikâye ve şiirleriyle Ahmed Tevfik Efendi'nin önemli bir yeri vardır. Tevfik Efendi'nin, Tesalya savaşına dair şiirleri ve 99 dörtlükten oluşan destanının yanı sıra, onun hiciv-taşlama şiirleri de önemli bir yere sahiptir. Onun, II. Abdülhamid dönemini yeren şiirleri, Kıbrıs Türk Edebiyatı'nda hiciv şiirinin de ilk örneklerini oluşturmaktadır.¹⁹

24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Antlaşması'ndan sonra Kıbrıs'ın resmen İngiltere'ye bırakılması sanat ve edebiyat dünyasında bir suskunluğa neden olmuştur. 1940'lı yıllara kadar süren bu suskunluk döneminden sonra şiir alanında yine bir canlanma göze çarpmaktadır.²⁰ II. Dünya savaşının lehlerine biteceğinin anlaşılması üzerine sömürge yönetiminin baskısını hafifletmesiyle, özellikle *Ocak*, *Dünya* gibi dergilerde Pembe Marmara, Urkiye Mine Balman, Engil Gönül, Necla Salih Subhi, Nazif Süleyman, İsmail Edip Anlar, Nevzat Yalçın, Semih S. Umar, İsmail H. Yeşilada, Cem Sual gibi şairler adlarını duyurmaya başlarlar. 1950'li yıllara gelindiğinde de Garip akımının Kıbrıs'a yansımaları görülmektedir. Soyut şiir denemeleri ise 1960'larda başlar.²¹ Kıbrıs'ta 1955'lerden itibaren başlayan EOKA tedhiş hareketleri Türkiye ve Kıbrıs'taki şair ve yazarları harekete geçirmiş, başta şiir olmak üzere diğer edebî türlerde de eserler vererek ciddi bir kamuoyu oluşturmuşlardır. Ulusal direniş dönemlerinde şiir veren en önemli Kıbrıs Türk şairleri arasında Özker Yaşın, Süleyman Uluçamgil, Bener Hakkı Hakeri, Kutlu Adalı, Urkiye Mine Balman, Oktay Öksüzöğlü, Orbay Deliceirmak, Pembe Marmara ve Mehmet Levent gibi isimler zikredilebilir. Eserlerinde yer alan şiirlerde özellikle, Türk topraklarının Yunanistan'a

¹⁷Oğuz Karakartal, Harid Fedai ve Abdullah Aktaş. *İslâm Ansiklopedisi*, c.41, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi, İstanbul, 2012, s.523.

¹⁸K.T. Eğitim Vakfı Yayınları, *Kıbrıs Türk Edebiyatı II*, 6. baskı, Kristal Reklam Matbaacılık, İstanbul, 2012, s.17.

¹⁹Kıbrıs Türk Hiciv Şiiri ile ilgili yapılmış kapsamlı bir çalışma için bkz: Suna Atun, *Kıbrıs Türk Hiciv Şiiri Antolojisi (1834-2004)*, Samtay Vakfı Yayınları:14, Lefkoşa, 2005.

²⁰K.T. Eğitim Vakfı Yayınları, *Kıbrıs Türk Edebiyatı II*, 6. baskı, Kristal Reklam Matbaacılık, İstanbul, 2012, s.17.

²¹Harid Fedai, "Kıbrıs Türk Edebiyatı 1571-1960", *Kıbrıs Türk Kültürü Bildiriler I*, Özyurt Matbaası, Ankara, 2002, s.316-317.

verilmeyeceğini, Kıbrıs Türkü'nün kurtuluşunun ancak Türkiye'nin yardımı ile gerçekleşeceğini söylerler.²² Kıbrıs Türk Varoluş Mücadelesi konulu şiirleri günümüzde neşredilen eserlerde de görmekteyiz. Bu bağlamda Harid Fedai'nin *Koza* (1997), Kubilay Belığ'in *Kır Çiçekleri* (2007) ile Fikret Kürşad'ın, *Kıbrısname I* (2008), *Kıbrısname II* (2009), *Kıbrısname III* (2013) adlı eserleri örnek olarak gösterilebilir.

İşte tam da burada bu zorlu yılların içinden gelen, tabiat ve serbest konulu şiirlerinin dışında Kıbrıs Türk millî mücadelesi, bayrak, Atatürk-Denktaş gibi konuları işleyen bir isimden söz edebiliriz: Kubilay Belığ. Onu diğer şairlerden ayıran bir özelliği de aruz vezniyle şiirler yazmasıdır. Bu açıdan, Kıbrıs Türk şiirinde aruz veznini ustaca kullanan ve eski şiire olan bağlılığını bize gösteren iki önemli halka, Harid Fedai ve Kubilay Belığ'dir demek yanlış olmaz.

Kubilay Rauf Belığ Kimdir?

Kubilay Rauf Belığ, 14 Ocak 1930 tarihinde Limasol'da doğar. Menemen isyanından 22 gün sonra doğması nedeniyle, annesi Pembe hanım ona dedesi Salih ismini vermekten vazgeçer ve şehit Kubilay öğretmenin anısını yaşatmak amacıyla Kubilay adını verir. İlkokulu Poli'de, ortaokul ve lise eğitimini de Lefkoşa Türk Lisesi'nde tamamlar. Belığ üniversite eğitimini de Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi bölümünü bitirerek tamamlar. 1954 yılında Kıbrıs'a dönen Belığ, Kıbrıs'a gelen ilk Beden Eğitimi öğretmeni olur ve Kıbrıs Türk Lisesi'nde öğretmenlik görevine başlar. Uzun bir süre Kıbrıs'ta öğretmenlik yaptıktan sonra 1963 yılında Amerika'ya gider. Amerika'da Beden Eğitimi ve Mekanik Prensipler üzerine yüksek lisans eğitimini tamamlar. Belığ'in Amerika'dan sonraki tecrübesi de İstanbul olur. 1967'de Maarif Müsteşarı Talat Akgül tarafından Marmara Üniversitesi'nde Beden Eğitimi Bölümünü kurması için teklif alır ve fakültenin kurucularından olur. 1973'e kadar İstanbul Marmara Üniversitesi'nde görev yapan Belığ, 1973 yılında da Avustralya'ya gider. Burada lisede beden eğitimi, üniversitede de Mekanik Prensipler dersini verir. Kubilay Belığ, Avustralya'da emekli olur ve 1988 yılında Kıbrıs'a döner. Şu an da yaşamını Girne'de sürdürmektedir. Alanıyla ilgili Kıbrıs'ta ve yurt dışında birçok başarılar imza atan Belığ²³, aynı zamanda bir şairdir. "Mektebim" adlı şiirini daha ilkokul yıllarında yazan Belığ, şiire olan yatkınlığını daha çocukluk yıllarından itibaren gösterir.²⁴ Belığ ile yaptığımız röportajda kendisi, küçük yaştan beri şiire olan merakını annesine bağlar. Aruz vezniyle şiir yazmayı da hocası Naim Buluç'tan öğrendiğini ifade eder. Nitekim Kubilay Belığ, *Kır Çiçekleri* adlı eserinin önsözünde şiir yönünün gelişmesinde annesi ve Naim Buluç'a temas eder ve eski kültüre, divan şiirine olan bağlılığını şu sözlerle ifade eder:

²² Suna Atun, *Kıbrıs Türk Edebiyatı*, Samtay Vakfı Yayınları:36, Lefkoşa, 2009, s.79-80.

²³ Kubilay Belığ'in hayatı ve başarıları ile ilgili *Kıbrıs* gazetesinde yapılmış bir röportaj dizisi için bkz: Metin Çolak, *Kıbrıs*, 8-11 Mart 2014.

²⁴ Belığ kendisi ile yaptığımız röportajda çocukluk yıllarında bu şiiri yazdığı zaman "Mettebim" olarak telaffuz ettiğini ve öğretmenin bunu düzelttiğini ifade etmektedir.

“Küçükken beni manzum şiirler, Dede Korkut masalları ve Deli Dumrul hikâyeleri anlatarak, ninniler söyleyerek uyutan annemin şiir yönüne kalıtımsal olarak çok büyük katkıda bulunduğuna inanıyorum.

Türk Edebiyatı ve bilhassa Divan şiiri ve Aruz veznine olan ilgi ve sevgime lise sınıflarında edebiyat öğretmenim olan çok değerli Naim Buluç Bey hocamın büyük katkısı olmuştur.”²⁵

Beliğ’in şiirlerinde yıllarca gezip gördüğü farklı coğrafyalar etkili olmuştur. Beliğ’in Kıbrıs’tan yıllarca uzakta kalışı, II. Cihan Harbi’ni görmesi, Kıbrıs Türk millî mücadele döneminde yaşaması gibi olaylar onun vatansever, milliyetçi, koyu bir Atatürkçü olarak yetişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Şairin yıllarca belleğine yerleştirdiği, motifler onda şiir aracılığı ile yazıya dökülmüştür.

Kıbrıs Türk edebiyatında şair, yazarlar genellikle dışa dönük değillerdir.²⁶ Bu yüzden ferdî şiirin ada edebiyatında önemli bir yeri vardır. İşte Kubilay Rauf Beliğ, her ne kadar Avustralya, Kanada, Amerika, Türkiye gibi ülkelere gidip yaşamış olsa da onun şiirlerinde Kıbrıs ve Kıbrıs Türklüğü’nü daha yoğun hissediyoruz. Nitekim Beliğ’in şu dizeleri yukarıda söylediklerimizi doğrular niteliktedir:

*Çalıştım yabancı birçok ülkede
Avustralya’da, Amerika’da.
Kürkçü dükkânına döndüm sonunda
Çünkü, beni çeken yer burasıdır.²⁷*

Kubilay Beliğ ayrıca, Neo-klâsik bir şair olarak adlandırılan Yahya Kemal ile benzerlikler göstermektedir. Yahya Kemal, eski şiiri devam ettirir gibi gözüke de eskiyi bir malzeme olarak kullanır ve kendisine has bir hayat, medeniyet görüşü yaratır.²⁸ O eski şiirin ses, şekil ve kelimelerini alarak onları yeni bir duygu ile ifade eder.²⁹ İşte Kubilay Beliğ’in aruzla yazdığı şiirleri için de, eski kültürden etkilenmeler içerdiğini ve eski kültürden devşirdiği bazı sembolleri, modern bir anlayışla ifade ettiğini söylemek yanlış olmaz. Kubilay Beliğ’in, *Kır Çiçekleri* adlı eserindeki şiirleri tıpkı Yahya Kemal’in şiirleri gibi gelenek ile modernlik arasında ilişki kurma bağlamında önemlidir.

²⁵ Kubilay Beliğ, “Önsöz”, *Kır Çiçekleri Şiirler*, Ajans Yayın Ltd., Lefkoşa, 2007, s.vii.

²⁶ Emel Kefeli, *Edebiyat Coğrafyasında Akdeniz* başlıklı eserinde adalarda beklemenin bir kader olduğundan söz eder ve ada insanı için şunları söyler: “Adada kıyı ile kişi arasında giren uzaklık onların dünya ile ilişkilerini etkilemekte; dış dünyadan yalıtılmış olarak yaşamak insanları kendi iç dünyalarına döndürmektedir.” Bkz: Emel Kefeli, “Sürgün Bölgesi Olarak Akdeniz”, *Edebiyat Coğrafyasında Akdeniz*, 3 F Yayınevi, İstanbul, 2006, s.66.

²⁷ Kubilay Beliğ, “Kürkçü Dükkânı”, *a.g.e.*, s.104.

²⁸ Mehmet Kaplan, *Şiir Tahlilleri II Cumhuriyet Devri Türk Şiiri*, 5. baskı, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1992, s.422.

²⁹ İnci Enginün, “Yahya Kemal ve Türk Tarihi”, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, 5.baskı, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2004, s.553.

Kubilay Belig'in Şiirlerinde Dil-Üslup ve Vezin:

Kubilay Belig, şiirlerinde sade ve yalın bir dil kullanmaktadır. Şair, hece vezinli ve serbest nazımla yazılmış şiirlerinin dışında aruz veznini de sıkça kullanmaktadır. Belig, şiirlerinde daha çok 6+5 hece veznini kullanır. Şairin kimi şiirlerinde 4+4 hece veznini kullandığını da görürüz. Şairin aruzla yazdığı şiirlerde, en çok kullandığı vezin ise Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilü / Fâilün (feûlün) veznidir.

Belig'in şiirlerinde tercih ettiği diğer vezinler ise genellikle şunlardır:

1-Feilâtün (Fâilâtün) / Feilâtün / Feilâtün / Feilün (fa'lün)

2-Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün

3-Mütefâilün / Mütefâilün / Mütefâilün / Mütefâilün

4-Mefûlü / Mefâilü / Mefâilü / Feûlün

Kubilay Belig'in, *Kır Çiçekleri*'nde, aruz veznine olan yatkınlığını ve ustalığını açıkça görürüz. Nitekim *Kır Çiçekleri*'nin I. bölümünü de aruz vezniyle yazılmış şiirleri oluşturmaktadır. Belig'in aruz vezniyle yazılmış şiirlerinde, divan ve halk şiiri estetiğinin de farklı şekillerde ifadesiyle karşılaşırız. Belig'in modernizme uyarlanmış şiirlerinde, divan şairleri tarafından da sıkça kullanılan, Farsça kelime ve tamlamaların yer aldığını görürüz. Bunun yanında methiye, mersiye gibi eski kültüre ait unsurların izlerini de bulmak mümkündür.

Kubilay Belig, önsözünün hemen ardından kaleme aldığı "İthaf" başlıklı şiirinde anne ve babasına olan özlemine anlatır. Belig'in bu şiirinde Yahya Kemal'den etkilenme vardır. Yahya Kemal'in, "İthaf" başlıklı şiirinin aynısını kullanmıştır. Kullandığı bazı kelimeler yönünden de benzerlikler vardır. Yahya Kemal;

Fer almışken tulû-ı kibriyâdan

*Bu gün bî-vâye kalmış her ziyâdan*³⁰

dizeleriyle şiire başlarken "fer" sözcüğünü kullanır. Kubilay Belig de aynı sözcükle şiire başlar. Belig'in "İthaf" başlıklı şiiri ise şöyledir:

Fer verdiler gözlerime,

Görüyorum görüyorum.

Güc verdiler dizlerime,

Yürüyorum yürüyorum

Kan verdiler, can verdiler,

Yoruldu derman verdiler,

Göçtüler hicran verdiler,

*Arıyorum arıyorum.*³¹

³⁰ Yahya Kemal Beyatlı, *Eski Şiirin Rüzgârıyla*, "İthaf", İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, İstanbul, 1982, s.125.

³¹ Kubilay Belig, *a.g.e*, s.viii.

Beliğ, aruz vezniyle yazdığı “Üstad Yahya Kemal Beyatlı’ya” başlıklı şiirinde de, Yahya Kemal’i anlatır ve ona ağıt yazar. “Ölen kişiye ağıt” anlamına gelen mersiye geleneği, divan ve halk şairleri tarafından da sıkça işlenmiştir. İşte Kubilay Beliğ’in şiirlerine de mersiye geleneğinin yansıdığını açıkça görürüz. Şair Yahya Kemal’i anlatırken onun, geleceği-yeniye her daim gözlemlediğini, ama eskiye bağlı kaldığını söyler ve bu duruşuna bir özlem duyar. Şair ona olan özlemine şu ağıtı yakmaktadır:

*Gönlünce aktı geçti zaman bir nehir gibi,
Düzlük bitince sanki bulanmış suyun dibi.*

*İklim değişti, kalmadı mevsimlerin tadı,
Kalbinde hâlâ zevkli geçen günlerin yâdı.*

*Bitsin dedin ve bitti nihayet o Sonbahar,
Bilmem temenni ettiğin iklimde kim, ne var.*

*Buldun mu or’da Itrî, Hâfız-ı Şîrâzî’yi,
Gördün mü elde tanbûr’u Üstad Cemil Bey’i.*

*Hep kurdunuz mu meclisi eksiksiz orda da,
Eylerse raks melâike sessizce ortada.*

*Bir bitmeyen rüyâ olacaktır bu gördüğün,
Vuslat bu bence, işte bu sessiz geçen düğün,*

*Hiç bitmeyen Bahar olacaktır son iklimin,
Ömrünce zaten özlediğin buydu hep senin.*

*Yahyâ Kemal Beyatlı hoş insan, büyük şâ’ir,
Her ân bizimlesin, yerin hep kalbimizdedir.³²*

Ayrıca bu şiir Kubilay Beliğ’in en çok kullandığı, Mefûlü / Fâilâtü / Mefâilü / Fâilün vezniyle yazılmıştır.

Divan şiiri geleneğinde, methiyenin de önemli bir yeri vardır. Özellikle saray edebiyatı çevresinde gelişen divan edebiyatında şairlerin; padişahlara, vezirlere methiyeler yazdıklarını bilmekteyiz. Eski kültürümüzden itibaren var olan methiye geleneğinin Kubilay Beliğ’in şiirlerine de yansıdığını görmekteyiz. Beliğ, “Atatürk Destanı” başlıklı şiirinde Atatürk’e şu methiyeyi yazar:

*Doğmuştu Türklüğün o büyük, şanlı evlâdı,
Doğmuştu harb alanlarının en büyük ad’ı. (...)*

³² Kubilay Beliğ, “Üstad Yahya Kemal Beyatlı’ya”, a.g.e, s.44.

*Aslan sütiyse içtiği şayet bir evlâdın,
Aslan olur da dünyaya meydan okur yarın. (...) ³³*

Beliğ, “Denktaş ve Kıbrıs Türkü” başlıklı şiirinde ise Kıbrıs lideri Denktaş’a şu methiyeyi yazar:

*Kırk yıldır çekiyor tüm kahrımızı,
El ve ayağımız, gözümüz oldu.
Dünyaya tanıttı bayrağımızı,
Göğsümüz kabardı, gururla doldu. (...)*

*Son yirmi yıl hiç sormayın halini,
Çıkmadığı ring, arena kalmadı.
Her gelenin vurdu, kırdı belini,
Dünyaya karşı çıktı, teslim olmadı. ³⁴*

Kubilay Beliğ şiirlerinde Kıbrıs ağzına ait özel sözcüklere de yer vermektedir. Şair “Referandum” başlıklı şiirinde Türkiye Türkçesi’nde “Plân”, “Rum” olarak ifade edilen sözcükleri Kıbrıs ağzıyla, “Pılan”, “Urum” şeklinde kullanır. Her iki sözcükte de ünlü türemesi olduğunu görürüz:

*Sen gel hazırla Rum’la şu Annan Pilânını,
Yuttur sonunda bir referandumla Türklere.
Aslında yok Urumlar için bir câzip yanı,
Kol açtınız zaten ta başından hödüklere. ³⁵*

Şair bir başka şiirinde de Kıbrıs yemeklerini tanıtırken, “Bullez”³⁶, “patatesçik”, “sarmısak”, “bulli”³⁷ gibi bazı özel sözcüklere yer verir:

*Bullez kızartılır patatesçikle, çok da sık,
Kaynar yanında kuru baklayla sarmısak (...)*

*Millî yemekse bence makarnayla bullidir,
Hiç sanmam itiraz eden olsun, bu bellidir. ³⁸*

³³ Kubilay Beliğ, “Kıbrıs’ta Döğüşen Türk Askerine”, *a.g.e.*, s.65-66.

³⁴ Kubilay Beliğ, “Kıbrıs’ta Döğüşen Türk Askerine”, *a.g.e.*, s.277.

³⁵ Kubilay Beliğ, “Referandum”, *a.g.e.*, s.26.

³⁶ Bullez: ‘kolokas bitkisinin dışarıya atık ince kısımları’. Rumca: bulles. Bkz: Orhan Kabataş, Kıbrıs Türkçesinin Etimolojik Sözlüğü, Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş., 2.baskı, İstanbul, 2009, s.128.

³⁷ Bulli: ‘Tavuk, piliç’. Bkz: Orhan Kabataş, *a.g.e.*, s.128.

³⁸ Kubilay Beliğ, “Kıbrıs Yemekleri Ve Yerel Bazı Tatlılar”, *a.g.e.*, s.35.

Şiirde geçen “patatesçik” sözcüğünde küçültme eki kullanıldığını görmekteyiz. Kıbrıs ağzının en dikkat çeken özelliklerinden biri küçültme ekinin sık kullanımıdır.³⁹ Yine “sarımsak” sözcüğü de Kıbrıs ağzıyla ifade edilmiştir. Burada da “ünlü-ünsüz metatezi” olduğunu görürüz.

Kubilya Beliğ’in Şiirlerinin Tematik İncelenmesi:

Kubilya Beliğ’in *Kır Çiçekleri* (2007) adlı şiir kitabını incelediğimizde şu tem ve motifler üzerinde yoğunlaştığını tespit ediyoruz:

1- 20 Temmuz 1974 Mutlu Barış Harekâtı:

Kıbrıs Türk şiirinin vazgeçilmez ve zengin temlerinden biri 20 Temmuz 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı’dır. Kıbrıs’ta ve Türkiye’de özellikle şiir türünde 20 Temmuz Kıbrıs Barış Harekâtı bolca işlenir. Bu kahramanlık ve hamasî şiir tarzının ustası Özker Yaşın’dır. Kubilya Beliğ’i de o zincire oturtmak mümkündür. Beliğ, Barış Harekâtı temalı şiirlerinde askerleri yüceltme, şehitleri anma-yüceltme, bayrak, Barış Harekâtını kutlama gibi konulara temas eder. Beliğ, Türk askerini överken şöyle der:

*Dillerde destansın ey şanlı asker,
Ne kadar söylersen azsın yiğidim.
Kıbrıs toprağına süngünün ucu,
Döğüş de destanlar yazsın yiğidim.⁴⁰*
Beliğ bir başka şiirinde de şehitleri şöyle yüceltmektedir:
Büyük heyecan ve

*büyük gururla,
saygıyla anarak
tüm şehitleri,
Ayyıldızı diktik!..
Ve o ân vatani,
kutsal vatan yaptık
Şehit Aliciğın
yattığı yeri.*

*Evet şehâdet
Ulu Tanrı’nın işiydi.⁴¹*

Beliğ, Şehitlerimize ithaftır diyerek yazdığı “Özgürlük Mücadelemiz” başlıklı şiirinde yine şehitlerin unutulmamasını dilemektedir:

³⁹ Kıbrıs ağzında “küçültme ekinin” kullanımı hakkında bir çalışma için bkz: Musa Duman, “Kıbrıs Ağzının Morfolojik Kaynakları: +cık Küçültme Ekinin Kullanımı”, *Üçüncü Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi*, Yay. Haz: İsmail Bozkurt, Gazimağusa, 2000, s.15-25.

⁴⁰ Kubilya Beliğ, “Kıbrıs’ta Döğüşen Türk Askerine”, *a.g.e.*, s.144.

⁴¹ Kubilya Beliğ, “Aliciğın Şehit Oluşu”, *a.g.e.*, s.264.

*Ey Kıbrıs Türk Genci başın dik olsun,
Kimse yan bakamaz aziz vatana.
Zafer senin, göğsün gururla dolsun,
Borcunu unutma yerde yatana.⁴²*

Beliğ, 20 Temmuz kutlamalarına dair kaleme aldığı bir şiirinde ise Türk jetlerinin geçişine temas eder ve savaş günlerinin belleklerinde tekrar canlandığını ifade eder:

*Bir alev topu gibi geçtiler,
Çok gerilere, geçmişlere
götürdüler belleklerimiz.
Bir kahramanlığın,
zaferin hikâyesi,
Mehmetçiğin şahlanışı
canlandı gözlerimizin önünde.
Gökyüzünün sınırsız,
uçsuz bucaksız
özgürlüğünü duyduk içlerimizde,*

*Sığamadık bedenlerimize.
Bir ömür kadar uzun,
bir an kadar kısa geldi
yirmi, yirmi beş dakikalık
müthiş, cesur gösteri.⁴³*

Beliğ şiirlerinde bayrak temine de sıkça yer vermektedir. “Dikmen Bayrakları” başlıklı şiirinde bayrağı şöyle yüceltmektedir:

*Dikmen gurur yamaçlarıdır Türklüğün bugün,
Bir çift beyaz ve kırmızı bayrakla süslüdür.
Gel şöyle ger de göğsünü dünyaya dön, öğün,
Onlar şerefli varlığının renkli mührüdür.⁴⁴*

2-Tabiat:

Kıbrıs Türk şiirinin 20 Temmuz 1974 Barış Harekâtı teminin yanında zengin bir diğer temi de tabiat, doğa sevgisidir. Bu sevgi Türkiye şiirinde de yoğun ele alınır.⁴⁵ Kubilay Beliğ'in de bir adalı olarak yaşadığı coğrafya ve tabiat dekoruna âşık olduğunu ve onunla bütünleştiğini söyleyebiliriz.

Kubilay Rauf Beliğ şiirlerinde dağ, deniz, ağaç, nehir, güneş gibi tabiat unsurlarına sıkça yer vermektedir. Beliğ'in “Deniz” başlıklı tek dörtlükten oluşan şiiri şöyledir:

⁴² Kubilay Beliğ, “Özgürlük Mücadelemiz”, *a.g.e.*, s.143.

⁴³ Kubilay Beliğ, “Türk Yıldızları”, *a.g.e.*, s.218.

⁴⁴ Kubilay Beliğ, “Dikmen Bayrakları”, *a.g.e.*, s.30.

⁴⁵ Bkz: Şükrü Elçin, *Türk Edebiyatında Tabiat*, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara, 1993.

*Bir ân ebedî bir sükûtun kaynağı sanki,
Her kalbe huzur, her göze bir taze nûr ekler.
Bazen da kızar, öyle taşar, dalgaları ki
Yer, gök, tabiat sanki kudurmuş gibi inler.⁴⁶*

Beliğ, “Kır Çiçekleri” başlıklı şiirinde de kır çiçeklerinin güzelliğinden bahseder ve diğer tabiat unsurlarına da temas eder:

*Bir halı misali serilin yine
Bahar geldi deyin kır çiçekleri.
Altın tozu gibi serpilin yine,
Bakıp gülümseyin kır çiçekleri.*

*Yayın dünyaya tüm güzellikleri
Bezensin ağaçlar, gülsün dalları.*

*Pul, pul uçan canım kelebekleri
Sevgiyle besleyin kır çiçekleri.⁴⁷*

3-Kendi Hayatıyla İlgili Bazı Şiirleri:

Kubilay Rauf Beliğ, şiirlerinde kendi yaşantısından söz eder. Beliğ, on dokuz dördlükten oluşan “Kürkçü Dükkânı” başlıklı uzun şiirinde bize doğumundan okul yıllarına, iş hayatına, gittiği ülkelere kadar bilgiler verirken, Girne’nin gezdiği yerler içinde son durak olduğunu ifade eder:

*Girne merhem oldu, yarımı sardı
Tüm güzelliğini önüme serdi.
Gezdikçe şevk verdi, güc, hayat verdi,
Anladım son durak tam burasıdır.⁴⁸*

Şair, “Babamın Sözleri” başlıklı şiirinde babasının ağzından, doğumunu ve adının şehit Kubilay’ın anısına konulduğunu anlatmaktadır:

*Yavrum, gelişinle
bir defa daha, üçüncü kez
aydınlandı ve şenlendi evimiz.*

*Soğuk bir kış günü
oldukça erken,
duyuldu ağlaman
şafak sökerken.(...)*

*Annen:bu öyle olmaz
ve olmayacak, çünkü*

⁴⁶ Kubilay Beliğ, “Deniz”, a.g.e, s.59.

⁴⁷ Kubilay Beliğ, “Kır Çiçekleri -Vasiyetim-”, a.g.e, s.120.

⁴⁸ Kubilay Beliğ, “Kürkçü Dükkânı”, a.g.e, s.104.

*yaşaması lâzım ve
yaşatacağız dedi şu ilk
devrim şehidimizi.
İşte o zamandan beri
'Kubilay'sın evlâdım'!⁴⁹*

4-Gelenek ve Göreneğe Ait Motifler:

Kubilay Belig, “Kıbrıs Yemekleri ve Yerel Bazı Tatlılar” başlıklı şiirinde Kıbrıs'ın değışilmez ve geleneksel yemeklerine temas etmektedir. Böğrölce, bullez, fırın kebabı, molohiya, hellim, şeftali kebabı, şiş kebabı gibi Kıbrıs'a has yemeklere bu şiirde yer vermektedir:

*Yaz günlerinde haşlamadır sofranın süsü,
Böğrölce balkabakla soğan da bunun as'ı.*

*Öğlenleyin pazı, kuru böğrölce haşlanır.
Zeytinyağıyla, ekşi ve rengayla dişlenir.*

*Bullez, fırın kebab, kolokas hem molohiya,
Makul sırayla evde girer hepsi tepsiye.⁵⁰*

Kubilay Belig, bir başka şiirinde de dünürçülük konusuna değinmektedir:

*Heyecan çok, evel Allah evi sarmış hoş havâ,
Damadın keyfini hiç sorma, uçar sanki beyim.
Bir buket gül en hoşundan bir paket de baklava,
Mutlu gün, evden çıkarken haydi bismillah deyin.*

*Misafirler buyururlar ve alır yerlerini,
Kız evindeyse bakarsan daha çoktur heyecan
Kızla damat kaçamak gözle süzer birbirini,
Kahve testiyle de başlar kızı önce imtihan.⁵¹*

Belig şiirlerinde Kıbrıs'ta geleneksel olan kahve falına da şöyle temas eder:

*KAHVE FALI, sorma
o çok, çok başka
sosyal etkinliği
zevki bambaşka.*

*Fincanından
pişirmesine kadar
çok meharet ister
o 'kara sultan'.*

⁴⁹ Kubilay Belig, “Babamın Sözleri”, *a.g.e.* s.258, 260.

⁵⁰ Kubilay Belig, “Kıbrıs Yemekleri ve Yerel Bazı Tatlılar”, *a.g.e.* s.34.

⁵¹ Kubilay Belig, “Kız İsteme (Dünürçülük)”, *a.g.e.* s.20.

*Evvelâ fincanın
cinsi önemli.
Telve tutanı var
tutmayanı var.*

*O iyi, bu iyi
diye kardeşim
yüz çeşit fincanla
doldurduk evi.*

*Kahve salmak, o da
ustalık ister.
Kaymağı bol
kahve istiyorsanız
soğuk suya
salarsınız kahveyi.
Yoksa neyse halın
o çıkmaz falın.⁵²*

5-Hiciv:

Kıbrıs Türk şiiri hiciv geleneği açısından da çok zengindir.⁵³ Kubilay Rauf Belig şiirlerinde yer yer taşlamalar, eleştiriler de yapmaktadır. İngiltere, Yunanistan gibi devletlere eleştiriler yaparken, aktüel olaylara da göndermeler yapar. Şair “Kıbrıs Gerçekleri” başlıklı şiirinde İngiltere’ye, Rumlara ve Makarios’a şu göndermeleri yapar:

*İngiliz hep Rum’a döndü yüzünü,
Okunmadı hiç Türk’ün esamesi.
Zaten bunlar aynı bağın üzümü,
Hep istavroz kulübünün üyesi.*

*Arkaları okşanınca Rumların,
Ner’de papaz varsa düştü yollara.
Girit’te, Rodos’ta gördük bunları,
Gözü kara, kalbi, cübbesi kara.⁵⁴*

Kubilay Belig “Asrımız ve Biz” başlıkla şiirinde de aktüel olaylara temas ederken içinde bulunulan döneme sitem etmektedir:

*İnsanlık, dürüstlük sınıfta kaldı,
Ortalık yalanla, hileyle doldu.
Hırsızlık İslâm’ın son şartı oldu,
Kanayan yaradır hiç saramazsın.⁵⁵*

⁵² Kubilay Belig, “Fallar ve İnsan”, *a.g.e.*, s.230-231.

⁵³ Kıbrıs Türk Hiciv şiiri hakkında kapsamlı bir çalışma için bkz: Suna Atun, *Kıbrıs Türk Hiciv Şiiri Antolojisi (1834-2004)*, Samtay Vakfı Yayınları:14, Lefkoşa, 2005.

⁵⁴ Kubilay Belig, “Kıbrıs Gerçekleri”, *a.g.e.*, s.114.

6-Atatürk ve Denктаş İle İlgili Şiirleri:

Kıbrıs Türkleri tarih boyu Atatürk'e bağlı kalmış ve ona karşı sonsuz bir sevgi beslemişlerdir. Kıbrıs Türklerinin Atatürk ve vatan sevgisi o derece güçlüydü ki; Kurtuluş Savaşı yıllarında sandallarla Kıbrıs'tan kaçarak Yunan'la çarpışmış, kimisi şehit düşmüş, kimisi de istiklâl madalyası almıştır. İngiliz döneminde her türlü baskıya rağmen, Kıbrıs'ta elliye yakın tiyatro oynatarak topladıkları parayı Ankara'ya gönderen ve Millî Mücadele'ye destek veren Kıbrıs Türkleri, cumhuriyetten sonra da Atatürk'ün devrimlerini hemen kabullenmişlerdir. İşte tüm bunları bilen Mustafa Kemal Atatürk, cumhuriyetin ilânından sonra Kıbrıs Türklerini unutmuyarak gençlerin burslu olarak Türkiye'de okumasını temin etmiş, her vesilede de "Sıra bir gün Kıbrıs'a gelecek" şeklinde yorumlar yapmıştır.⁵⁶

Kıbrıs Türk Edebiyatı'nda şair ve yazarlar, ulusal-hamasî konuları işledikleri hemen her eserde Atatürk, Atatürk sevgisi, Atatürk'ü övme, yardım isteme gibi temalara temas ederler. Bunu Kubilay Belığ'in, *Kır Çiçekleri*'nde de görürüz. Kubilay Belığ'in *Kır Çiçekleri* adlı eserinin ikinci bölümünü de Atatürk şiirleri oluşturur.

Beliğ, "Atatürk Destanı" başlıklı uzun şiirinde Atatürk'ü doğumundan, okul yıllarına, savaş yıllarına kadar ele alır ve yüceltir:

*Doğmuştu Türklüğün o büyük, şanlı evlâdı,
Doğmuştu harb alanlarının en büyük ad'ı.*

*Tanrım bu bence hayra alâmet, bu bir haber,
En sonda güldü Türklüğe hiç gülmeyen kader.(...)*

*Aslan misali saldı Ata'm düşman üstüne,
Çığ düştü sanki, uğradılar hepsi bozguna.(...)*

*Tüm dünya dinlesin, Atatürk denli bir dehâ,
Durdukça dünya gelmedi gelmez de bir daha.⁵⁷*

Kıbrıs Türkleri, tıpkı Atatürk'e bağlı oldukları gibi Kıbrıs ve Kıbrıs Türklüğünün kurtuluşu için yıllarca mücadele veren ve kurucu Cumhurbaşkanı olan Rauf Raif Denктаş'a da derin bir sevgiyle bağlıdırlar. Kıbrıs Türk şair yazarları Denктаş'a de eserlerinde sıkça yer verirler. Belığ'in eserinin beşinci bölümünü Denктаş ile ilgili şiirleri oluşturmaktadır.

⁵⁵ Kubilay Belığ, "Asrımız ve Biz", *a.g.e.*, s.139.

⁵⁶ Atatürk ve Kıbrıs Türkleri arasındaki ilişkiler için bkz: Sabahattin İsmail-Ergin Birinci, *Atatürk Döneminde Türkiye-Kıbrıs İlişkileri 1919-1938*, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, 1989.

⁵⁷ Kubilay Belığ, "Atatürk Destanı", *a.g.e.*, s.65, 66, 70, 71.

Beliğ'in, "Denktaş ve Kıbrıs Türkü" başlıklı uzun şiirinde de tıpkı Atatürk gibi ona ne kadar bağlı olduğunu ve yücelttiğini görmekteyiz. O Denktaş'ı Kıbrıs Türkü'nün hamisi, yol göstericisi olarak yorumlar ve onu Ergenekon'daki yol gösteren demirciye benzetir:

*Şahit olacağız, hem çok yakında,
Denktaş'a ne tuzaklar kuracaklar.
Lâkin kurulan her Ergenekon'dan,
Bozkurt gibi bir yol bulup çıkacak.⁵⁸*

Sonuç

Kıbrıs Türklerinin ilk üniversiteli Beden Eğitimi öğretmeni olan Kubilay Beliğ, aynı zamanda bir şairdir. Çocukluk yıllarında annesi sayesinde şiire olan merakı gelişirken, özellikle aruz veznindeki ustalığında Türkiye'nin tanınmış edebiyatçı ve öğretmenlerinden Naim Buluç'un önemli bir yeri vardır. Kubilay Rauf Beliğ, Amerika, Avustralya, Kanada, Türkiye gibi büyük ülkelerde yaşamasına rağmen Kıbrıs'a dönmüştür.⁵⁹ Bunu "Kürkcü Dükkânı" başlıklı şiirinde de belirten şair, yıllarca gezip gördüğü, şahit olduğu olayları, kısacası hayata dair hemen her konuda belleğinde depoladığı motifleri 2007 yılında *Kır Çiçekleri* adlı eserinde toplamıştır. Şiirlerinde Barış Harekâtı, bayrak, şehitleri yüceltme, askerleri yüceltme, Atatürk ve Denktaş, tabiat, hiciv, gelenek ve göreneğe ait motifler, kendi hayatı ve serbest konuları işleyen şairin bir özelliği de aruz vezniyle şiirler yazmasıdır ki bu açıdan Kıbrıs'ta bir-iki isimden biridir.

Kaynakça

Kitaplar:

AĞA, Narin. *Kıbrıs Destanları*, (Yayımlanmamış Bitirme Tezi), Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Ankara, 1996.

ARAT, Reşid Rahmeti. *Eski Türk Şiiri*, TTK Yayınları, Ankara, 1965.

ATUN, Suna. *Kıbrıs Türk Edebiyatı*, Samtay Vakfı Yayınları:36, Lefkoşa, 2009.

ATUN, Suna-Fevzioğlu, Bülent. *Kıbrıs Türk Edebiyatında Destanlar ve Ağıtlar Üzerine Bilgiler-Belgeler-Araştırmalar*, 3.C., Samtay Vakfı Yayınları:7, Ankara, 2003.

ATUN, Suna. *Kıbrıs Türk Hiciv Şiiri Antolojisi (1834-2004)*, Samtay Vakfı Yayınları: 14, Lefkoşa, 2005.

BELİĞ, Kubilay. *Kır Çiçekleri Şiirler*, Ajans Yay Ltd, Lefkoşa, 2007.

⁵⁸ Kubilay Beliğ, "Denktaş ve Kıbrıs Türkü", *a.g.e.*, s.288.

⁵⁹ Her adalı Türk için vatani, adası eninde sonunda gurbetten mutlaka döneceği bir yerdir. Adalı Türk kimliğinin özelliklerinden biri olan adaya mutlaka geri dönüş ve diğer adalı özellikler için bkz: Özkul Çobanoğlu, "Akdeniz Bağlamında Adalı Türk Kimliğinin Oluşumu ve Osmanlı Uygarlığına Katkıları Üzerin Tespitler" *Folklor/Edebiyat*, Sayı 23, c. VI, Ankara, 2003, s.55-64.

BEYATLI, Yahya Kemal. *Eski Şiirin Rüzgârıyla*. İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, İstanbul, 1982.

ÇETİN, Nurullah. *Yeni Türk Şiirinde Geleneğin İzleri*, Hece Yayınları, Ankara, 2004.

ÇOBANOĞLU, Özkul. "Akdeniz Bağlamında Adalı Türk Kimliğinin Oluşumu ve Osmanlı Uygurluğuna Katkıları Üzerin Tespitler" *Folklor/Edebiyat*, Sayı 23, c. VI, Ankara, 2003.

DUMAN, Musa. "Kıbrıs Ağzının Morfolojik Kaynakları: +cık Küçültme Ekinin Kullanımı", *Üçüncü Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi*, Yay. Haz: İsmail Bozkurt, Gazimağusa, 2000.

ELÇİN, Şükrü. *Türk Edebiyatında Tabiat*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1993.

ENGİNÜN, İnci. "Giriş", *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839-1923)*, Dergâh Yayınları, 6. baskı, İstanbul, 2012.

ENGİNÜN, İnci. "Yahya Kemal ve Türk Tarihi", *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, Dergâh Yayınları, 5.baskı, İstanbul, 2004.

FEDAİ, Harid. *Başlangıçtan Günümüze Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi (Nesir-Nazım) 9, Batı Trakya ve Kıbrıs Türk Edebiyatı*, "Mehmed Derviş Efendi", T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1997.

FEDAİ, Harid. *Handî Divânı*, Özyurt Matbaası, Ankara, 2013.

FEDAİ, Harid-Azgın, Bekir. *Kaytaz-zâde Nâzım Efendi Ruh-ı Mecruh - Şiirler*, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, Boyut Matbaacılık, İstanbul, 1993.

FEDAİ, Harid. *Kıbrıslı Âşık Kenzi Divanı I-II-III*, KKTC Mili Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, Lefkoşa, c.I (1989), c.II-III (1993).

FEDAİ, Harid. *Kıbrıs Müftüsü Hilmi Efendi-Şiirler*, İlaveli 2. baskı, Ateş Matbaası, Lefkoşa, 2000.

FEDAİ, Harid. "Tesalya Savaşına Dair Bir Destan", *Kıbrıs Türk Kültürü Bildiriler I*, Özyurt Matbaası, Ankara, 2002.

FEDAİ, Harid. *Kıbrıs Türk Kültürü Makaleler-I*, Özyay Matbaacılık Ltd, Lefkoşa, 2005.

FEDAİ, Harid. *Kuş-Hasanlar Nâm-ı Diger Hasan-Bulliler Kıbrıs Eşkiyâsı*, Ateş Matbaacılık Ltd, Lefkoşa, 2011.

İSMAİL, Sabahattin-Birinci, Ergin. *Atatürk Döneminde Türkiye-Kıbrıs İlişkileri 1919-1938*, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, 1989.

KARAKARTAL, Oğuz - Fedai, Harid - Aktaş, Abdullah. *İslâm Ansiklopedisi*, cilt:41, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi, İstanbul, 2012.

KAPLAN, Mehmet. *Şiir Tahlilleri II Cumhuriyet Devri Türk Şiiri*, Dergâh Yayınları, 5. baskı, İstanbul, 1992, s.422.

KEFELİ, Emel. "Sürgün Bölgesi Olarak Akdeniz", *Edebiyat Coğrafyasında Akdeniz*, 3 F Yayınevi, İstanbul, 2006.

K.T. Eğitim Vakfı Yayınları, *Kıbrıs Türk Edebiyatı II*, Kristal Reklam Matbaacılık, 6. baskı, İstanbul, 2012.

Gazeteler:

ÇOLAK, Metin. *Kıbrıs*, 8-11 Mart 2014.

Ek: Kubilay Belig ile Röportaj:

9 Ekim 2014

Yapan: Emin Onuş.

1-Arif Nihat Asya ve Naim Buluç'un öğrencisi oldunuz. Onlardan neler öğrendiniz ve şiire kaymanızda onların rolü nedir?

Arif Nihat Asya buraya geldiğinde onunla çok gezip, çok dolaştık. Hep birlikteydik. Onları arabamla hep ben gezdirdim. Fakat benim şiirle iştiğal ettiğimi hiç bilmiyordu Arif Hoca. Hiç de anlamadı. Her Salı akşamı bambaşka cins bir çayla evlerine gidiyordum ve birlikte çay içiyorduk. Aradan yıllar geçtikten sonra yine böyle gecelerde, hoca yine mütevazı şezlong gibi bir koltuğunun üzerine oturmuş, kitaplarını çıkarmıştı. Orda da bir kitabı var. Ona hocam ben bu şiirinizi çok beğeniyorum dedim. Hangisini dedi? Bu dedim. Baktı. "Bir hâl (hâl kelimesini uzatarak söylüyor) gelir ağlayamazsın, susamazsın". Dedim. Ne bir daha söylesene söylediğini? Dedi. İlk elini oynatarak bir hâl gelir kısmını bir daha söylesene dedi. Orada med sanatı var tek heceli kelimenin uzatılması med sanatıdır. Çifte ise uzatmadır. "Bir hâl gelir ağlayamazsın, susamazsın" dedim. Bir buçuk hece var burada. Yani med sanatı. Hoca beni beden eğitimi öğretmeni olarak bildiği için şaşırıldı. O an karısı Servet Hanıma çağırdı. Karısı Servet hanıma kiminle tango yaptığımızı bilmiyoruz biz dedi. Adam benden iyi biliyor aruzu dedi. Ben o an hocam estağfurullah dedim. Sen nereden bunu öğrendin diye sordu tabii. Ben de aruzu bildiğimi ve meraklı olduğumu söyledim. Başka bir hocam olan Naim Buluç'tan öğrendiğimi söyledim. Naim Buluç hocam da meraklı bir edebiyat öğretmeni idi. Aruzu bize, nasıl ki bir çocuğun ağzına lokumu sokup zorla ye diye tutturuyorsunuz, işte hoca da bize o şekilde aruzu yediren, sindirten adamdı. 1951'de Kore'ye asker gittiğinde Ayaş'tan gitmişti. "Ayaş'tan taşkın gidiyorlar sınıra" diye bir şiir yazmışım aruz vezni ile ve gazeteye verdim. O zamanlar Naim Buluç, Kıbrıs'a henüz altı ay önce gelmişti. Hocam Naim Buluç, gazetede bu şiirimi görünce ertesi gün okulun kapısında beni bekledi. Okula geldiğimde, gel bu şiir senin mi dedi? Siz bize öğrettiniz hocam bu doğru değil mi dedim. Beni aldı yukarıya öğretmenler odasına çıkardı ve bakın arkadaşlar ben buraya geleli altı ay oldu ve aruz vezniyle bir çocuk şiir yazıp gazeteye verebiliyor dedi. Bu benim için gerçekten büyük bir iftihar meselesi idi. Tabi daha sonra Kıbrıs'tan ayrıldığım için şiire çok ara verdiğim dönemler oldu. Ama yavaş yavaş da olsa şiir yazmaya devam ettim. Döndüğümde baktım elimde 70-80'e yakın şiir var. Sonra Harid Fedai aklıma geldi. Şiirlerimi aldım ve onun yanına gittim. Harid Bey şiirleri alıp baktı ve bana bütün şiirlerini topla getir dedi ve bana o günden itibaren çok yardım ederek bu kitabı çıkarmamı sağladı. Kitabın adını *Kır Çiçekleri*

koydum. *Kır Çiçekleri* koymamın sebebi: Ben her gün buradan zeytinliğe yürüyüşe çıkarım. Girne Amerikan'a giden yoldan. Her gün oraya çıkardım. Orada bu gördüğümüz manzara muhteşimdi. Çiçekler açtıkları zaman her taraf gözünüzün gördüğü yere kadar muhteşem görünürdü. Bu çiçekler beni çok etkiler. O zaman da kitabın ismini *Kır Çiçekleri* koymaya karar verdim.

2-Şiirlerinizde genelde aruz veznini de kullanıyorsunuz. Bunun sebebi nedir? Hece vezni hakkında ne düşünüyorsunuz?

Efendim benim için hepsi aynıdır. Ama beni birkaç yerde tenkit ettiler niye eski diye. Aruz diyorlar eski. Hayır, aruz eski değildir. Eski yok, yeni yok, şiirin, sözün, konuşmanın, eskisi yenisi yoktur kardeşim. Geçmişini bilmezsen geleceğini nasıl bileceksin. Halk Türkülerini, halk şiirlerini. (Âşık Veysel'in bir dörtlüğünü okuyor) Sen petek misali Veysel de arı/ İnleşir beraber yapardık balı/ Ben bir insanoğlu sen bir dut dalı/ Ben babamı sen ustanı unutma. Diyen Veysel'i hatırlayınız. Geçmiş midir bu? Sadece bana değil karşındakine de hitap eden bir şiirdir bu. Onun nakledilişidir, anlatılışdır veya sizinle paylaşabileceğim bir konudur benim bütün şiirlerim. Dikkat ederseniz şiirlerde işlediğim bütün konular herkesle paylaşılabilir türdedir. Mesela bu kitabı yazdım (kitabı gösteriyor ve kapağın üzerindeki şiiri okuyor) Tükettim baharı gülmedi yüzüm/ Arkamda sizlerde kalacak gözüm/ Son şu kör çıkmazda bitince izim / Beni de süsleyin kır çiçekleri. Yani öldüğüm zaman mezarın üstünde kır çiçekleri bitsin. Bu herkes için geçerlidir aslında. Yani sen de aynı şeyi söyleyip dileyebilirsin. Siz mezarlığa gidip de çiçek götürmeyen insan gördünüz mü? İşte burada bunu ifade ediyor "Beni de süsleyin kır çiçekleri" sözü.

Hece ve serbest şiir, bilhassa serbest şiir, aruzdan çok daha zordur. Aruzda kendiliğinden zaten bir ritim vardır. Her şey aynı gidiyor. Ama o ritmi hecede ve serbestte sizin bulmanız lâzım. Mesela benim bir şiirim var "Aliciğin Şehit Oluşu" diye. (şiirden bir dörtlük okuyor) Bu şiirde ritmi bulmak için haftalarca uğraştım. Kolay değil bu. Sayın Oğuz Karakartal da bu şiirden çok etkilenmişti. O şiiri benden okumamı istemişti. Şiirde bence ilk birinci satırın önemi çoktur.

3-Şiir kitabınızda Kıbrıs Türk millî mücadelesi, bayrak, tabiat ve serbest şiir yer tutuyor. Şiir yazarken konularınızı nasıl belirliyorsunuz?

Etkilendiğim bir şey oldu mu hemen oturur yazarım. Herhangi bir konuda ne olursa olsun, yazarım. Anne ve babam için yazdığım bir şiirde mesela bir etkilenme vardır. Ben zaten bu şiir kabiliyetimi annemden aldım. Annem bana her şeyi şiir şeklinde hatta ninnileri bile şiir şeklinde söylerdi. Mesela Kosova'ya gittim etkilendim "Kosova" şiirini yazdım. Ondan sonra Mevlâna'dan etkilendim yazdım. Elazığ'a çağırıldılar. "Elazığ ve Fırat" şiirim var. Bir yere gittiğim zaman etkilendiğim bir şeyi hemen not alırım. Sonra onu yavaş yavaş işlerim.

4-Son yıllardaki Kıbrıs Türk şiirini takip ediyor musunuz? Takip ediyorsanız nasıl buluyorsunuz?

Bazı mecmualarda şiirler görüyorum. Fakat maalesef aruzla yazılmış hiçbir şiire rastlamadım. Bu beni üzüyor. Onların serbest yazdığı değil. Ama neden? Bu aslında bir hazinedir. Nede bunu deneyen yoktur. Okullarda öğretilmiyor. Yeni şiiri

okuyunca anlamıyorum. Ben senin iç halini, aklından ne geçtiğini nereden anlayayım. İşte oraya benim de anlayacağım bir şeyler koyacaksın. Tutmuşlar bir serbest şiir, okuyorum baştan sona kadar anlamıyorum. Kendince hakikaten çok önemli olabilir, ama o yazdığın şiiri benimle paylaşmadıktan sonra ne anlamı var. Eline aldığın şey bir buket çiçek gibi olmalıdır. Mesela gül. Benim de “Gül” adlı şiirim var. Nedim’in de gül ile ilgili şiirleri var. İşte bir şiiri yazarken herkese hitap etmelisin. Elinde tuttuğun güle de hitap edeceksin. Bize ait olan bir şeyi korumamız lazım. Mesela Lâle. Lâle Orta Asya’dan geldi. Hatta Hollanda’ya Lâle’nin gelişiyile ilgili, bir tablo var. Hollanda Kraliçesi Türkiye’ye geldi ve giderken Uçak alanında; lâleyi siz getirdiğinizi söylüyorsunuz. Fakat ben burada bir Lâle görmedim. Aruzla yazdığım “Lâle” ile ilgili şiirim de vardır. Kısacası sahip çıkmıyoruz bize ait olanlara.

5-Türkiye ve Kıbrıs’ta okuduğunuz şairler kimlerdir?

Cahit Külebi, Faruk Nafiz Çamlıbel’in, “Han Duvarları” en sevdiğimdir. Yahya Kemal Beyatlı, Mehmet Akif Ersoy, Ahmet Haşim, Ahmed Hamdi Tanpınar, Nedim, Baki Fuzuli, Nefi, Nabi bunların hepsini seviyor ve okuyorum. Kıbrıs’ta Harid Fedai, Özker Yaşın’ı daha çok seviyorum. Mehmet Kansu şiirleri de iyidir. Benim öğrencimdi Kansu. Pembe Marmara, Ulkiye Mine Balman gibi hanım şairleri de severim. Mücadele dönemlerindeki olayları güzel yansıttılar.

6-Kır Çiçekleri’nin devamı gelecek mi? Geçmiş bir birikiminiz var mı? Bunları anlaştırmayı, bir anı kitabı yazmayı düşünüyor musunuz?

Evet, Kır Çiçeklerinin devamı gelecek. Kır Çiçekleri II çok yakında gelecek. Ondan sonraki üçüncü bir şiir kitabım da bitmek üzeredir. Bu sadece kendi hayatımı anlatan, doğumumdan bugüne kadar aruz vezniyle yazılmış şiirlerdir. Poli ilkokulu ile başlar, Ortaokul ve liseyi Lefkoşa’da okuduğum yıllar, Ankara, Amerika, Kanada, İstanbul oradan Fransa, Avustralya vs. gittiğim ülkeler. Mesela bu kitapta II. Dünya savaşı yıllarından da anılarımı şiirleştirdim. O yıllarda Kıbrıs’ta iken uçak düştü gözümüzün önünde böyle bir anım da var. Sonra Harid’ten öğrendiğime göre otlardan istifade eden bir doktordu uçağın pilotu. Şiir kitaplarından sonra Anılarımı düzyazı türünde de kitaplaştırmayı düşünüyorum.